

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету тваринництва
та водних біоресурсів

Руслан Кононенко
_____ Руслан КОНОНЕНКО

« 05 » _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол № 15 від «15» травня 2024 р.

Наталія Вдовенко
_____ Завідувач кафедри
Наталія ВДОВЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Технологія виробництва і
переробки продукції тваринництва»

Наталія Прокопенко
_____ Гарант ОП
Наталія ПРОКОПЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА У ТВАРИННИЦТВІ»

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

освітня програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: д.е.н., проф. Наталія ВДОВЕНКО, ас. Марина ПАВЛЕНКО

**Опис навчальної дисципліни
«Економіка у тваринництві»**

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>204 «Технологія виробництва та переробки продукції Тваринництва»</i>	
Освітня програма	<i>Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>10 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>10 год.</i>
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	<i>75 год.</i>	<i>130 год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>3 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета полягає у оволодінні основними розділами економіки тваринництва, методами організації ефективного господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва; набуття необхідної сукупності теоретичних і практичних знань з управління економікою на сучасному етапі її розвитку.

Завдання дисципліни полягає в аналізі використання земельних, матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, пошук шляхів і резервів збільшення виробництва сільськогосподарської продукції тваринництва та вирішення продовольчої проблеми.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 5. Здатність до здійснення саморегуляції та ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва.

СК 4. Здатність складати раціони для різних видів і статевовікових груп тварин та організувати нормовану їх годівлю з урахуванням річної потреби підприємства в кормах.

СК 6. Здатність застосовувати базові знання з економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

СК 11. Здатність застосовувати знання з морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для

ефективного ведення технології виробництва і переробки їх продукції.

СК 13. Здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1. Виконувати параметри та здійснювати контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-2. Показувати знання та розуміння предметної області та розуміння професії з метою навчання співробітників підприємства.

ПРН-3. Дотримуватися принципів саморегуляції і ведення здорового способу життя, демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ПРН-5. Контролювати якість виконуваних робіт.

ПРН-10. Застосовувати нормовану годівлю тварин.

ПРН-12. Наслідувати основні принципи економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

ПРН-16. Впроваджувати знання з морфології, фізіології та біохімії тварин у технологічний процес виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-18. Аналізувати господарську діяльність тваринницького підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

ПРН-20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН-21. Показувати знання основних історичних етапів розвитку предметної області.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;

- скороченого терміну денної (заочної) навчання.

Тема 1. Предмет, методи і задачі навчальної дисципліни «Економіка тваринництва». Зміст і задачі предмета навчальної дисципліни. Основи методики досліджень в галузевій економіці. Форми та показники розширеного відтворення. Відтворення та розподіл валового продукту.

Тема 2. Земельні фонди і їх використання в сільському господарстві. Склад і структура земельного фонду. Земельний кадастр. Економічна оцінка землі та показники використання земельних ресурсів.

Тема 3. Трудові ресурси і продуктивність праці в сільськогосподарському господарстві. Економічне стимулювання праці в сільському господарстві. Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства. Система оцінки трудових ресурсів підприємства. Продуктивність праці: сутність, методи вимірювання і фактори зростання. Сутність, структура та функції заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Особливості мотивації праці в сільському господарстві.

Тема 4. Матеріальні ресурси сільського господарства. Поняття і особливості матеріально – технічної бази аграрних підприємств. Енергетичні ресурси підприємства. Механізація і автоматизація сільськогосподарського виробництва. Машино-тракторний парк і ефективність його використання. Транспортні засоби підприємства та їх використання. Виробнича потужність підприємства та її використання. Нематеріальні активи (ресурси) підприємств. Поняття та види нематеріальних ресурсів підприємства. Оцінка нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів. Правовий захист та ефективність використання нематеріальних активів підприємства.

Тема 5. Основний, оборотний капітал і капітал обігу в сільському господарстві. Суть і види капіталу. Основні засоби підприємства, їх склад і структура. Амортизація основних засобів підприємства. Показники використання основного капіталу підприємства. Шляхи поліпшення використання основного капіталу. Економічна суть і склад оборотного капіталу. Показники ефективності використання оборотних засобів. Основні напрями раціонального використання оборотних засобів.

Тема 6. Витрати виробництва і собівартість продукції. Поняття витрат і собівартості продукції. Класифікація витрат на виробництво продукції. Методика визначення собівартості сільськогосподарської продукції. Калькулювання собівартості продукції аграрного підприємства. Шляхи зниження собівартості сільськогосподарської продукції.

Тема 7. Кінцеві результати діяльності сільськогосподарських підприємств. Економічні результати діяльності підприємства. Сутність та зміст категорії прибуток. Порядок формування доходів та фінансових результатів сільськогосподарських підприємств. Оцінка прибутковості і фінансової

стійкості підприємства.

Тема 8. Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств. Суть ефективності як економічної категорії. Визначення економічного ефекту. Система економічних показників. Рентабельність виробництва. Шляхи підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва.

Тема 9. Економіка галузей тваринництва. Економіка скотарства. Економіка свинарства. Економіка птахівництва. Економіка вівчарства та козівництва. Економіка конярства. Економіка бджільництва. Економіка аквакультури.

Тема 10. Ціноутворення і ціни на продукцію тваринництва. Економічний зміст і функції цін. Система цін у сільському господарстві. Принципи ціноутворення на сільськогосподарську продукцію.

Структура навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади економіки тваринництва													
Тема 1. Предмет, методи і задачі навчальної дисципліни «Економіка тваринництва»		9	2	2	-	-	5	17	1	1			15
Тема 2. Земельні фонди і їх використання в сільському господарстві		14	2	2	-	-	10	17	1	1			15
Тема 3. Трудові ресурси і продуктивність праці в сільськогосподарському господарстві. Економічне стимулювання праці в сільському господарстві		16	4	2	-	-	10	12	1	1			10
Тема 4. Матеріальні ресурси сільського господарства. Нематеріальні активи (ресурси) підприємств		9	2	2	-	-	5	12	1	1			10
Тема 5. Основний, оборотний капітал і капітал обігу в сільському господарстві		16	4	2	-	-	10	17	1	1			15
Разом за змістовим модулем 1		64	14	10	-	-	40	75	5	5			65
Змістовий модуль 2. Ефективність виробництва продукції тваринництва													
Тема 6. Витрати виробництва і собівартість продукції		10	4	1	-	-	5	17	1	1			15
Тема 7. Кінцеві результати діяльності сільськогосподарських підприємств		10	4	1	-	-	5	12	1	1			10
Тема 8. Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств		8	2	1	-	-	5	12	1	1			10
Тема 9. Економіка галузей тваринництва		15	4	1	-	-	10	17	1	1			15
Тема 10. Ціноутворення і ціни													

на продукцію тваринництва		13	2	1	-	-	10	17	1	1			15
Разом за змістовим модулем 2		56	16	5	-	-	35	75	5	5			65
Усього годин		120	30	15	-	-	75	150	10	10			130

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, методи і задачі навчальної дисципліни «Економіка тваринництва»	2
2	Земельні фонди і їх використання в сільському господарстві	2
3	Трудові ресурси і продуктивність праці в сільськогосподарському господарстві. Економічне стимулювання праці в сільському господарстві	2
4	Матеріальні ресурси сільського господарства. Нематеріальні активи (ресурси) підприємств	2
5	Основний, оборотний капітал і капітал обігу в сільському господарстві	2
6	Витрати виробництва і собівартість продукції	1
7	Кінцеві результати діяльності сільськогосподарських підприємств	1
8	Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств	1
9	Економіка галузей тваринництва	1
10	Ціноутворення і ціни на продукцію тваринництва	1
Усього годин		15

4. Теми самостійної роботи

Самостійна робота: (реферати, аналіз ситуацій з різних розділів дисципліни), теми яких визначаються і затверджуються кафедрою, студенти виконують самостійно, обов'язково консультуючись з викладачем. Основна мета виконання самостійної роботи: систематизація одержаних теоретичних знань з навчальної дисципліни «Глобальна економіка», їх поглиблення і закріплення; розвиток навичок самостійної роботи з науковою й довідковою літературою, матеріалами періодичних видань, для набуття досвіду їх практичного використання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Агропромисловий комплекс України	8
2	Земельні ресурси та ефективність їх використання	8
3	Продуктивність, мотивація та оплата праці	8
4	Матеріально-технічна база аграрних підприємств	8
5	Витрати виробництва і собівартість продукції	8
6	Ціноутворення і ціни на продукцію тваринництва	7
7	Економічна ефективність виробництва продукції тваринництва	7
8	Бухгалтерський облік, його суть і значення. Предмет і метод бухгалтерського обліку	7
9	Бухгалтерський баланс, рахунки та подвійний запис	7
10	Документи, облікові регістри та форми бухгалтерського обліку	7
Усього годин		75

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- презентації, есе;
- розрахункові роботи;
- захист практичних робіт.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань)

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- презентації, есе;
- захист практичних робіт.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Рейтинг здобувача вищої освіти	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) знавчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс «Економіка у тваринництві»:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=432>
2. Конспект лекцій та їх презентації (в електронному вигляді)
3. Вдовенко Н. М., Михальчишина Л. Г., Павленко М. М. Економіка у тваринництві: [навчальний посібник]. К.:НУБіП України, 2019. 256 с.
4. Вдовенко Н. М., Павленко М. М. Методичні вказівки для виконання практичних завдань з дисципліни «Економіка у тваринництві» для підготовки здобувачів вищої освіти, спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». К.: НУБіП України, 2023. 150 с.
5. Вдовенко Н. М., Павленко М. М. Економіка у тваринництві: методичні вказівки із використання моделі «AGMEMOD» при підготовці фахівців за освітньо-професійною програмою «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». К.: НУБіП України, 2020. 169 с. Режим доступу: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u295/2020_agmemod_u_tvarinnitcvi.pdf

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Вдовенко Н. М., Кукса І. М., Дяченко Т. О., Сірик М. В. Управління інноваційною діяльністю в умовах глобалізації міжнародної економіки та змін в безпекології і поведінці споживачів. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 2 (249). С. 120–127.
2. Popova O., Koval V., Vdovenko N., Sedikova I., Nesenenko P., Mikhno I. Environmental footprinting of agri-food products traded in the European market. *Frontiers in Environmental Science*. Vol. 10. 2022.
3. Вдовенко Н. М., Михальчишина Л. Г., Павленко М. М. Економіка у тваринництві: [навчальний посібник]. К.:НУБіП України, 2019. 256 с.
4. Koval V., Olczak P., Vdovenko N., Boiko O., Matuszewska D., Mikhno I. Ecosystem of Environmentally Sustainable Municipal Infrastructure in Ukraine. *Sustainability* 2021. № 13.

5. Економіка і бізнес: підручник за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми. Університетська книга, 2021. С. 316.
6. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства: підручник. К.: Центр навчальної літератури. 2019. С. 488.
7. Економіка підприємства: навч. посіб. [Л. С. Шевченко, О. С. Марченко, О. А. Гриценко та ін.]; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків. Право, 2021. С. 212.
8. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: підручник. Київ. Центр навчальної літератури. 2020. С. 304.
9. Соломіна Г. В. Економіка підприємства: практикум. Дніпро. 2020. С. 142.
10. Економіка підприємства: навчальний посібник. О. І. Лисак, Л. О. Андрєєва, Л. О. Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. С. 272.
11. Лисак О. І., Андрєєва Л. О., Завадських Г. М. Ціноутворення: курс лекцій. Мелітополь. Люкс, 2020. С. 193.
12. Економіка підприємства: підручник. під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л. Л. та проф. Кривов'язюка І. В. Київ. Видавничий дім «Кондор», 2020. С. 700.
13. Останкова Л., Літвінов Ю., Літвінова Т. Підручник «Ціноутворення в умовах ринку». Центр навчальної літератури, 2019. С. 400.
14. Окландер М. А., Чукурна О. П. Підручник «Маркетингова цінова політика». Київ: Центр учбової літератури. 2020. С. 284.
15. Pichura V., Potravka L., Skok S., Vdovenko N. Causal Regularities of Effect of Urban Systems on Condition of Hydro Ecosystem of Dnieper River. *Indian Journal of Ecology*. 2020. Vol. 47. Issue 2. P. 273–280. Режим доступу: <http://indianecologicalsociety.com/society/journal/>
16. Abramova A., Filyppova S., Vdovenko N., Kotelevets D., Lozychenko O., Malin O. Regulatory policy transformation in conditions of non-stationary economy in Eastern European countries: practical approach. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21. № 10. P. 39–45.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
3. <http://minagro.gov.ua>